

nimi klopmi, po podstrešnim zidovji in tudi še drugod.

Ta huda škodljivka sadnega drevja se najuspešneje s tem pokončuje, da se njena zalega išče in pokončuje, kar ni ravno težavno zaslediti, ker so kosmati jajčni kupčki navadno dobro vidni, posebno po skorijih razpoklinah, kateri so kosu kresilne gobe palceve velikosti popolno podobni. Ob deževnem vremenu zberó se gosenice debeloglavke na drevesu večidel na takem kraju, kjer so mokrote popolno obvarovane. O takih prilikah se jih z malim trudom lahko sila veliko pokonča.

Debeloglavki zeló podobna je tako zvana črna ščetarica (*Lastträger, schwarze Bürstenraupe; Bombyx antiqua L.*), katera je od une le nekoliko manjša. Ta ščetarica je posebno požrešna na hruševem in češpljevem drevju, debeloglavka pa navadno le na jablanih guli. Vse drugo veljá o njej, kakor pri prvi.

6. Slivar, slivina zavijavka (*Pflaumenwickler; Tortrix pruniana. H.*). Ta ponočni metuljek ima zgorej rumenorujave, spodej pa zlaturumena krilica; glava in hrbet sta nekoliko svitlejše barve.

Gosenica njegova je 2 centimetra dolga, izpočetka umazano-zelena, črno-kosmata, na hrbtu ima podolžno temno progo. Buba je črno-rujava, do 1½ centimetra dolga; na zadnjem koncu ima nekoliko zakriviljenih bodic.

Metuljek izleti meseca julija. Gosenice v mesecu aprilu in maju največo škodo napravljajo, ker se ta čas v listje sliv in češinj zavijajo in ga popolno požró; tudi vrhove enoletnih mladik dostikrat hudo pristrižejo in pokončavajo. Zabubijo se v začetku meseca junija v skupaj povitem listji, le redko kedaj na kakem drugem kraju.

Najzdatneje zatira se ta mrčes z obiranjem skupaj zvitega perja, v katerem se zabubuje. To — se ve da more se pa le na nizkem sadnem drevju, na pritlikavcih in špalirjih vspešno izvesti. Pri tem opraviu mora se pa z vso pozornostjo na to gledati, da se iz povaljka gosenica ne izmuzne in skrije, ter pozneje svojega škodljivega dejanja vnóvič ne nadaljuje.

(Dalje prihodnjič.)

Proti Nemčiji!

(Dalje in konec.)

Tudi mogočna bogata Rusija dela kmetijskim avstrijskim pridelkom zdatno konkurencijo, kajti na milijone vaganov žita izvažuje Rusija v velikansko je število goveje živine, ki prihaja iz Rusije v druge sosedne države. Nasproti se pa vidi, da pridelkom drugih držav zapira svoje meje z visoko colnino. Avstrija prideluje veliko več, kakor sama potrebuje.

Iz statističnih zapisnikov je razvidno, da je naša država leta 1878. več izvozila ali prodala v druge države, kakor od teh prejela, in sicer (živine, žita in moke) za 118 milijonov gold.! Amerika, Rusija, Francija s svojimi izvrstnimi vini, Italijanska s svojo svilo in zgodnjimi vrtninami, Angleška in Nemčija s svojimi fabrikati so hudi in nevarni konkurenti za Avstrijo, katera mora v blagostanju propasti, ako ne bo odločno, z vso previdnostjo in skrbnostjo postopala proti tem razmeram ter z modro colninsko protipostavo prisilila sosedne države, da bodo tudi one našim kmetijskim pridelkom svobodno pustile vvaževanje. Ko bi pa res ne bilo mogoče, prisiliti posebno Nemčije in Angleške, naj bi pa naša vlada prav po zgledu teh dveh držav ravnala in z oestro colnino zabranila meje in vhod nemškimi fabrikatom, ter s tem vsaj podpirala domačo obrtnijo, katera bo, ako bo mnogo delala, tudi

kmetovalcem dokaj blaga odkupila za živež svojih mnogobrojnih delalcev. A sedaj stojé mnogoštevilne fabrike brez dela, kajti Nemci in Angleži hudo konkurirajo s svojim blagom našim fabrikantom. Avstrija bo gotovo bolje pretrpela položaj, ako pride do tega, da se vsaka država zapre za-se, kakor pa sosedna Nemčija, katera je industrijalna in ako ne bo mogla izvaževati svojih pridelkov v Avstrijo in skoz Avstrijo naprej v orientalne dežele, mora ondota industrija popolnoma propasti.

Avstrija pa si bo pomogla z obrtnijo in si lahko v orientu pridobi tla za svoj eksport. Naj bi tedaj naša državna vlada z vso odločnostjo postopala v tej zadevi proti Nemčiji, kateri na ljubo ne sme odjenjati, ako noče, da začne še hujše hirati uže tako zeló opešano blagostanje avstrijskih kmetovalcev.

Prepričani pa smemo biti, da bo, se ve da z vso odločnostjo postopaje mogla naša država Nemčijo prisiliti, da odjenja ter pusti svobodno pot vvaževanju našim kmetijskim pridelkom. Narodi pa morajo sami zanimati se za svojo bodočnost, kakor v istini vidimo, da kmetovalci v Nemčiji viharo peticionirajo za to colninsko brambo svojih pridelkov, ter da je mogočni Bismark uže na tisoče enakih peticij prejel. Prav je tedaj storil kmetijski avstrijski klub (on deluje za prospeh kmetijstva po celi državi, in ima svoj sedež na Dunaji), da je sprožil prvo enako peticijo, ter poslal po celi državi pozive, da naj kmetovalci nujno prosijo ter zahtevajo od vlade, da jih reši preteče nevarnosti, katera mora za-nje postati, ako Nemčija svojo namero izvrši.

Tako domoljubni gosp. prof. Povše opisuje nevarnost, ki Avstriji pretí od Bismarkove Nemčije.

Gospodarske novice.

* *Galeta ali kokoni sviloprejk* se navadno v Gorici prodajajo. Letos pride — piše „Soča“ — v kratkem čas za to, ter opominjamo uže sedaj naše kmete, naj se varujejo goljufivih mešetarjev, ki jim navadno požrejo polovico krvavo pridobljenih novcev. Prihodnjič bomo naznanili, kje se bode poizvedela natančna cena galete ter kateri trgovci so pošteni, da ne bodo naši kmetje ne na ceni, niti na vagi opeharjeni.“ Ta razglas prinese tudi „Novice“ našim svilorejcem.

Narodno-gospodarske stvari.

Kako se naš finančni minister lepega dela s stanjem avstrijskih financ.

Minister baron de Pretis je na svetlo dal glavni računski sklep, ki na koncu ob kratkem našteva vse dobrote, ki so — se ve da — po njegovih mislih — došle avstrijskim narodom zadnjih deset let. Minister tu med drugim pripoveduje, kako so državni dohodki od leta do leta rastli, in sicer tako, da so se od leta 1868. za celih 28 odstotkov pomnožili. To je res, al kaj so ti dohodki? Druzega nič, kot davki.

Naj našim bralcem po natančnih številkah pokažemo, kako so ti dohodki (davki) rastli od leta do leta.

Direktni davki (to je, zemljiški, hišni, dohodninski in pridobitni) so znesli

leta 1868	.	74 milijonov in	28.730 gold.
„ 1869	.	77	„ 805.095 „
„ 1870	.	82	„ 97.087 „
„ 1871	.	87	„ 471.246 „
„ 1872	.	90	„ 74.557 „
„ 1873	.	91	„ 902.740 „
„ 1874	.	92	„ 206.552 „

Šolske novice.

leta 1875 . 91 milijonov in 994.149 gold.

„ 1876 . 90 „ „ 941.594 „

„ 1877 . 91 „ „ 373.494 „

„ 1878 . 92 „ „ 43.273 „

Indirektni davki (davki od vžitnine) so bruto znesli

leta 1868 . 164 milijonov in 290.864 gold.

„ 1869 . 168 „ „ 11.184 „

„ 1870 . 176 „ „ 837.071 „

„ 1871 . 190 „ „ 903.473 „

„ 1872 . 212 „ „ 690.013 „

„ 1873 . 222 „ „ 250.895 „

„ 1874 . 209 „ „ 536.458 „

„ 1875 . 210 „ „ 676.691 „

„ 1876 . 211 „ „ 908.595 „

„ 1877 . 213 „ „ 61.888 „

„ 1878 . 214 „ „ 137 „

Skupaj so tedaj direktni in indirektni davki zadnjih 11 let znesli, in sicer

leta 1868 . 238 milijonov in 319.594 gold.

„ 1869 . 245 „ „ 816.279 „

„ 1870 . 258 „ „ 934.158 „

„ 1871 . 278 „ „ 374.719 „

„ 1872 . 302 „ „ 764.570 „

„ 1873 . 314 „ „ 153.635 „

„ 1874 . 301 „ „ 743.010 „

„ 1875 . 302 „ „ 670.840 „

„ 1876 . 302 „ „ 850.189 „

„ 1877 . 304 „ „ 435.382 „

„ 1878 . 306 „ „ 43.410 „

Te številke kažejo res pomnožene državne dohodke, ali ti dohodki so višji davki, ki so zmerom večja nadloga kmetovalcem, obrtnikom in rokodelcem. Ti večji dohodki tedaj ne kažejo blagostanja davkoplačevalcev, ampak oni pričajo le, da imajo čedalje više davke in da jih davkarje znajo dobro iztirjevati.

Če bi finančni minister nasproti državnemu zboru in pa avstrijskim ljudstvom hotel odkritosrčen biti, ne bil bi smel v svojem računskem posnetku kazati le pomnoženje državnih dohodkov zadnjih 10 let, ampak kazati bi moral tudi, kako so se državni stroški množili, vsaj je jasno kot beli dan, da v državno bilanco se morajo poleg dohodkov vzeti tudi stroški; oboje skupaj kaže pravi obraz celega državnega finančnega gospodarstva. Se ve da ta obraz potem ne bode tako lep in prijazen, kakor je sedanji enostranski ministrov.

Naj tedaj mi, da se resnica prav izpozna, dopolnimo to, kar je gospod minister v svojem proračunskem sklepu zamolčal, namreč državne stroške od l. 1868. počenši.

Bruto-stroški so znesli

leta 1868 . 304 milijone in 271.000 gold.

„ 1869 . 299 „ „ 326.671 „

„ 1870 . 320 „ „ 739.254 „

„ 1871 . 345 „ „ 676.900 „

„ 1872 . 353 „ „ 714.297 „

„ 1873 . 389 „ „ 929.202 „

„ 1874 . 381 „ „ 370.946 „

„ 1875 . 398 „ „ 965.313 „

„ 1876 . 321 „ „ 170.570 „

„ 1877 . 415 „ „ 478.460 „

„ 1878 . 424 „ „ 347.240 „

Te številke dadó naši državni bilanci ves drug obraz, kakor je oni v ministrovem računskem sklepu, ki se ponaša s tem, da so se dohodki pomnožili za 28 odstotkov, pa molči o tem, da so državni potroški se povečali za 40 odstotkov!

* *Minister nauka podira poprejšnje ukaze.* Znano je našim bralcem, da po novih šolskih postavah se ne smejo koncem šolskega leta premije deliti v nobenih šolah, kakor je to nekdanj navada bila v ljudskih šolah in gimnazijah skozi in skozi. 29. dne aprila t. l. je minister nauka poslal vsem deželnim šolskim svetom dopis, v katerem podira §. 24. šolskega in učnega sveta od 20. avgusta 1870. števil. 7648 rekoč, da se smejo pridni učenci ljudskih in meščanskih šol pri ugodnih prilikah, posebno koncem šolskega leta s pripravnimi knjigami obdarovati, če se kje denar dobi za nakup takih daril. Koncem tega dopisa vелеva minister deželnim šolskim svetom, naj to naznanijo posameznim okrajnim šolskim svetom in šolskim vodstvom.

Slovansko slovstvo.

* *Rad jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti.* Knjiga XLVII. U Zagrebu 1879.

* *Jugoslavenski imenik bilja.* Sastavio dr. Bogoslav Šulek Trškom jugoslav. akademije znanosti i umjetnosti. U Zagrebu 1879.

Tako se zovete dve knjigi, ki ju je ravnokar na svetlo dala slavna zagrebška akademija in ki še posebno zanimata tudi nas Slovence.

V „Radu“ nadaljuje naš častiti rojak in jezikoslovec prof. M. Valjavec zanimivi spis pod naslovom „Prinos k naglasu u (novoj) slovenštini“.

V „Jugoslavenski imenik bilja“ pa je učeni dr. Šulek, ki je, kakor v predgovoru te 70 pól obsegajoče knjige piše, uže pred 30 leti začel nabirati hrvatska imena rastlinstva, zraven družih slovenskih privzel posebno slovenska rastlinska imena in zato imeniku svojemu dal naslov „jugoslavenski imenik bilja“. In res, s pripomočjo Šulekove knjige bi se brez velike težave dala stvariti obča in prava slavenska botaniška terminologija, koristna slovanskim botanikarjem, jugoslavenskim zdravnikom in lekarom, našim gospodarjem in gozdarjem, in v obče jezikoslovcem našim. Pravo trdi pisatelj, ko pravi: „Pa komú da ne zaigra srce od ponosa, gledajući onoliko bogatstvo svojega jezika?“ Koliko mnoštvo imén eno in isto rastlino značočih!“ In k razodevi ovega bogatstva donesli smo tudi Slovenci lep delež, katerega z zahvalo pripoznava dr. Šulek v predgovoru k svojemu „imeniku“ tako-le: „Pokojni Henriko Freyer, čuvar najprije kranjskoga, pa onda tršćanskoga muzeja, vrli prirodoznanac i slovenski rodoljub, pribirao je od početka ovoga veka marijivo slovenska imena bilja, pa jih nakupio koje sam glavom, koje po prijateljih i crpanjem iz starijih slovenskih rukopisah, toliko mnoštvo, da popis tih imenah zaprema do 50 listovah u 4. Još dok sam pisao svoje „Biljarstvo“ g. 1850., ustupi mi pokojnik svoj dragocjeni rukopis, živ dokaz njegova vatrena rodoljublja. Poredjujuć slovenska imena bilja s hrvatskimi opazio sam, da su ponajviše jednaka ili barem srodna i slična: to me pobudi, te sam i slovenska imena u ovu knjigu primio, pa da mi bude slovenska sbirka podpunija, zamolih pokojnoga profesora Ivana Tuška, onda tajnika slovenske Matice, da mi bude u pomoć. On se mojoj molbi riedkim usrdjem odazva, te mi posla što je sam skupio, pa još izmoli od gosp. dra. Bleiweisa dva starija rukopisa (kojim za pisca nisam doznao), i jedan novi, naime obilatu sbirku slovenskih imenah bilja sabranu od župnika Medveda. Ovu gradju popunio sam prilozi gg. profesora F. Erjavca i župnika M. Sile. Tim je naraslo gotovo toliko mnoštvo slovenskih imenah, koliko